

Plan van aanpak rechtmatigheids- verantwoording 2021

Gemeente Veenendaal

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Wat gaat er veranderen voor de gemeente?	2
2.1	Wat is de rechtmatigheidsverantwoording?	2
2.2	De vijf belangrijkste ontwikkelingen	3
3	Ambitie ten aanzien van control	3
4	Huidige werkwijze ten opzichte van de gewenste werkwijze	5
4.1	Rollen, taken en verantwoordelijkheden	7
4.1.1	Gemeenteraad	7
4.1.2	College	8
4.1.3	Directie	8
4.1.4	Ambtelijke organisatie	8
4.1.5	Accountant	8
5	Informatievoorziening aan lijnmanagement, directie, college en raad	8
6	Samenvatting van de planning	10
7	Randvoorwaarden voor het plan van aanpak	11
7.1	Bezetting verbijzonderde interne controle	11
7.2	De (verbijzonderde) interne controle over 2020 loopt achter op planning	11
7.3	Uitgangspunt is dat de primaire verantwoordelijk terug gaat naar de 1 ^{ste} lijn	11

1 Inleiding

Waar het op dit moment nog gebruikelijk is dat de accountant een rechtmatigheidsoordeel afgeeft bij de jaarrekening, zal zeer waarschijnlijk vanaf boekjaar 2021 een verschuiving plaatsvinden naar het college van burgemeester en wethouders. Het college zal vanaf dat moment in het voorjaar van 2022 een rechtmatigheidsverantwoording moeten verstrekken over het boekjaar 2021. Op deze wijze legt het college verantwoording af over het naleven van wet- en regelgeving binnen de gemeente Veenendaal. Het vaststellen van het getrouwe beeld - waaronder de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording - blijft onderdeel van de jaarrekeningcontrole door de accountant.

Aangezien dit een belangrijke wijziging is voor de gemeente Veenendaal is er voor gekozen om een plan van aanpak op te stellen. In dit plan van aanpak worden diverse onderwerpen behandeld inclusief een voorgenomen planning zodat het college vanaf boekjaar 2021 in staat is om de rechtmatigheidsverantwoording af te geven.

In de afgelopen maanden is, mede als onderdeel van de accountantscontrole, gestart met de benodigde stappen. Zo is in januari de auditcommissie geïnformeerd over de huidige stand van zaken in relatie tot de komende rechtmatigheidsverantwoording en de wijze waarop de gemeente Veenendaal het 3 lines of defence model gebruikt. Tevens zijn er diverse besprekingen met de directie geweest om te bepalen welke beoogde ambitie ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording we op korte termijn, komend jaar, hebben. Alvorens over deze inhoudelijke overwegingen te beginnen is in hoofdstuk twee een korte toelichting gegeven op hetgeen voor de gemeente gaat veranderen.

2 Wat gaat er veranderen voor de gemeente?

In 2016 is door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een schrijven verstrekt aan de Tweede Kamer waarin is aangegeven dat de Stuurgroep Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) instemt met het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Het doel van deze verantwoording is het uit de controleverklaring halen van de controle op de rechtmatigheid, en de verantwoordelijkheid van de primaire controle over de rechtmatigheid terug te brengen naar het college van burgemeester en wethouders. Het doel is het gesprek over de rechtmatigheid terug te halen naar tussen het College en de Raad en niet tussen de accountant en het College/Raad.

2.1 Wat is de rechtmatigheidsverantwoording?

Middels de rechtmatigheidsverantwoording zal het college vanaf boekjaar 2021 verantwoorden dat zij rechtmatig heeft gehandeld. De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op de baten en lasten in de jaarrekening alsmede de balansmutaties. Financieel rechtmatig handelen bestaat uit een drietal deelaspecten:

- **Het voorwaarden criterium:** alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met wet- en regelgeving.
- **Het begrotings criterium:** Alle lasten in het begrotingsjaar vallen binnen de begroting (incl. wijzigingen) zoals door de gemeenteraad is goedgekeurd. Een aantal begrotingsoverschrijdingen is niet verwijtbaar aan het college, bijvoorbeeld omdat ze niet voorzienbaar waren of omdat er ook hogere baten aan ten grondslag liggen.
- **Het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium:** het college heeft voldoende waarborgen genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen zijn verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

Overigens dient hierbij opgemerkt te worden dat rechtmatigheid breder is als bovengenoemde 3 criteria. De andere 6 criteria (calculatie, valuterings, adressering, volledigheid, aanvaardbaarheid en levering) blijven bestaan en vallen onder de bestaande werkwijze. Dat betekent dat deze worden afgedekt door het getrouw beeld en de accountant hier haar oordeel over zal blijven geven. Het college zal dus niet verplicht worden om hier afzonderlijk over te rapporteren.

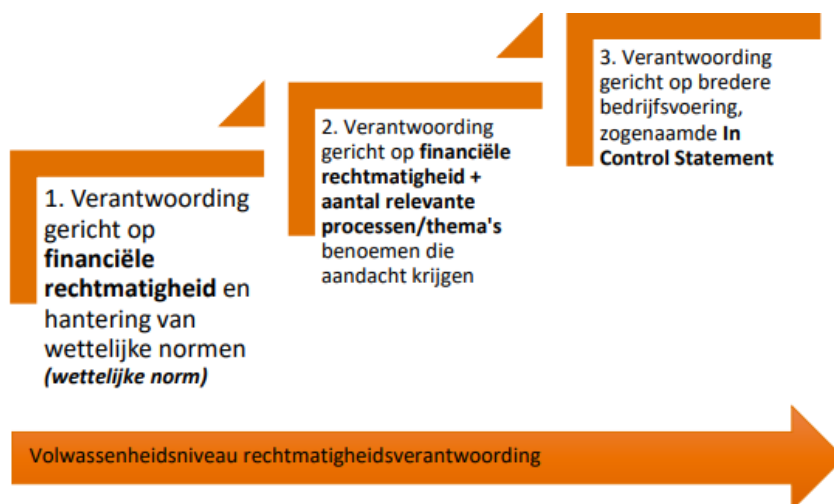
2.2 De vijf belangrijkste ontwikkelingen

De voorgenomen wetswijzigingen gaan in een aantal veranderingen resulteren, de belangrijkste betreffen:

1. De verantwoordelijkheid voor het rapporteren over de rechtmatigheid van de jaarrekening verschuift van accountant naar het college.
2. De grens waarboven afwijkingen én onzekerheden in de verantwoording moeten worden opgenomen wordt door de raad bepaald maar bedraagt maximaal 3% van de totale lasten. In de huidige situatie is het maximale percentage nog 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden. Dat betekent dat de bandbreedte ruimer gaat worden. Op dit moment zijn we in afwachting van nadere handvatten van onder andere de VNG ten aanzien van de overwegingen om voor een hoger of lager percentage te kiezen. Het advies van de accountant is om voor 3% te kiezen. Het is de verantwoordelijkheid van het College in de paragraaf Bedrijfsvoering – eventuele - fouten die onder de verantwoordingsgrens te rapporteren.
3. Voor de gemeente Veenendaal wordt de reikwijdte van de interne controle uitgebreid (bijvoorbeeld doordat ook balansmutaties gecontroleerd dienen te worden).
4. De accountant geeft alleen nog maar een getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening (overigens omvat dat oordeel ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording).
5. Nu is het zo dat alle getrouwheidsfouten per definitie ook een rechtmatigheidsfout waren. Dat is na de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording niet meer zo. Een getrouwheidsfout kan of worden gecorrigeerd in de jaarrekening of telt mee voor het oordeel van de accountant, maar hoeft niet gerapporteerd te worden in de rechtmatigheidsverantwoording. Een rechtmatigheidsfout die opgenomen is in de verantwoording telt niet mee in het getrouwheidsoordeel want de verantwoording is juist.

3 Ambitie ten aanzien van control

Een veel gehoord misverstand ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording is dat deze gelijk staat aan een in control statement, dit is niet het geval. De rechtmatigheidsverantwoording zoals het college per 2021 moet gaan afgeven ziet toe op een verantwoording op het gebied van de financiële rechtmatigheid, dit ligt in lijn met de huidige werkwijze waar de accountant een verklaring afgeeft bij de rechtmatigheid. Het afgeven van een in control statement ziet daarentegen toe op het doen van een uitspraak over de gehele functioneren (inclusief de doeltreffendheid en de doelmatigheid) van de gemeente Veenendaal en daarmee over de interne bedrijfsvoering en betrouwbaarheid van (risicomanagement)processen en ICT-systemen. Zie ook het volgende figuur uit de notitie rechtmatigheidsverantwoording van commissie BADO:

Vanzelfsprekend dient hierbij opgemerkt te worden dat de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording niet betekent dat er geen ruimte is om door te ontwikkelen naar een mogelijk in control statement. In bovenstaand figuur zijn een drietal niveaus gedefinieerd. Het eerste niveau ziet toe op de wettelijke vereisten om als college vanuit 2021 invulling te kunnen geven aan de rechtmatigheidsverantwoording. De derde stap ziet toe op het afgeven van een in control statement en gaat daarmee verder als hetgeen wettelijk verplicht. Daarom is het van belang om een ambitie als gemeente te bepalen. Met dit plan van aanpak en de daaraan gelieerde besprekingen met directie, college en raad geven we invulling aan de bepaling van deze ambitie.

Kijkend naar de huidige stand van zaken ten aanzien van het in control zijn als gemeente Veenendaal is het voorstel om voor 2021 uit te gaan van het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording conform de eerste variant. De komende periode zal geïnvesteerd moeten worden in het bewustzijn bij de organisatie en in het bijzonder bij de teamcoördinatoren/lijnmanagers. Tevens is de verbijzonderde interne controle het laatste jaar niet uitgevoerd op het gewenste niveau cq is het minimaal noodzakelijke voor de accountant verricht, op dit moment investeren we als organisatie om deze weer terug te brengen op het noodzakelijke niveau. Gezien de hoeveelheid werk achten wij het niet realistisch om voor 2021 al te sturen op een in control statement. Hierbij dient opgemerkt te worden dat door de realisatie van dit plan van aanpak en bovenstaande uitgangspunten er al een belangrijke stap in de richting van een in control statement wordt gezet. Dit komt doordat we volgens dit plan meer procesgericht gaan kijken en rapporteren waarin het verleden de (verbijzonderde) interne controle met name uitgevoerd werd voor de accountant en daarmee de toegevoegde waarde voor de organisatie beperkt was.

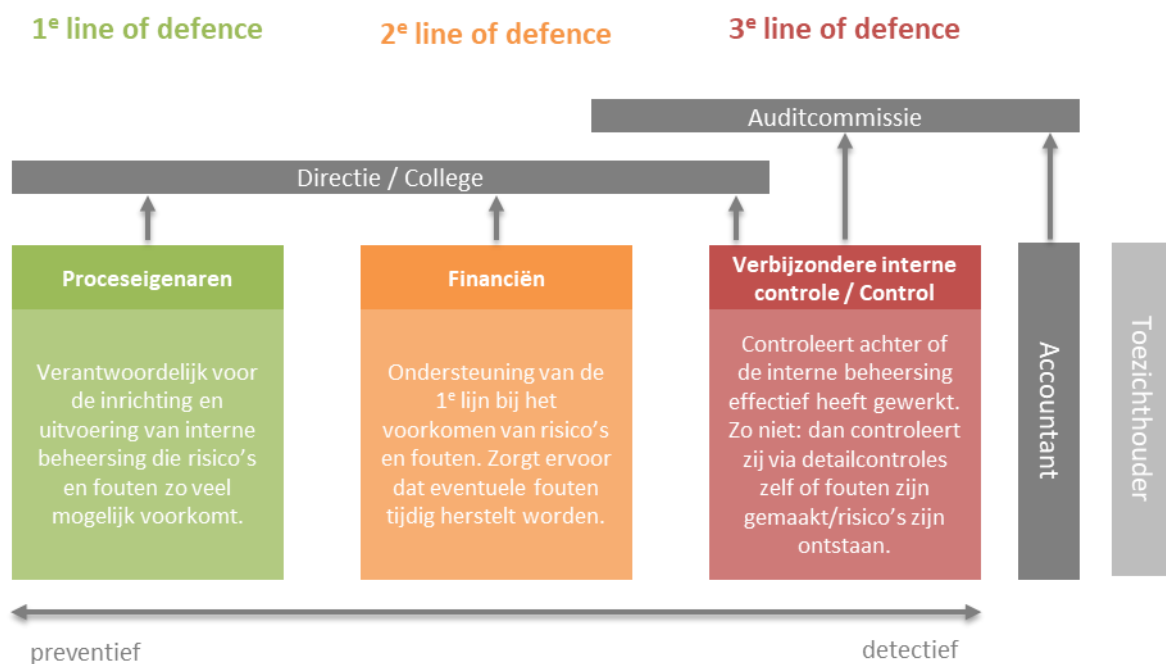
Ondanks dat dit plan van aanpak toeziet op de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording is het ook van belang om een beeld te hebben bij de meerjarige ambitie, de zogeheten stip op de horizon. Afhankelijk van de beschikbare capaciteit kan doorontwikkeld worden (in 2-3 jaar) naar variant 2. Hierbij geven we als organisatie de raad de mogelijkheid om specifieke thema's te benoemen waarover het college verantwoording zal afleggen. Hiermee maken we als organisatie, ten opzichte van de huidige situatie, een grote stap. Het is daarbij wel van belang dat er een gedegen auditfunctie ontstaat binnen de organisatie die in staat is om deze specifieke thema's ook te onderzoeken zodat het college in staat is om daar in het jaar over te rapporteren. Hiermee zal ook de basis gelegd kunnen worden voor het hoogste niveau, het in control statement. Doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid worden dan onderdeel van hetgeen het college gaat verantwoorden. Dat betekent dat ook over specifieke niet financiële thema's zoals veiligheid en privacy een uitspraak gedaan moet worden. Hiervoor is het noodzakelijk dat er sprake is van een stevig ingerichte beheeromgeving in de

organisatie inclusief de benodigde functionarissen in de eerste en tweede lijn, dit plan van aanpak voorziet daar niet in. Een aantal zaken waar in een eventuele toekomstige doorontwikkeling aan gedacht moet worden ten aanzien van de inrichting zijn:

- Als organisatie moeten we bepalen wat wij als 'in control' definiëren. Aan de hand hiervan zal vastgesteld moeten worden dat de maatregelen in opzet, bestaan en werking functioneren.
- Zorg voor een gedegen auditfunctie, op elke linie. Deze auditfunctie moet breder kijken als de financiële processen en vraagt daarmee om een andere expertise dan de 'reguliere' interne controlefuncties.
- Doelen moeten dusdanig concreet (smart) geformuleerd worden dat daar ook feitelijk op getoetst kan worden als wij dit als onderdeel zien van het in control statement. Anders is het niet mogelijk om de doeltreffendheid vast te stellen.
- Een duidelijke koppeling tussen de ambities/doelen en de financiën is noodzakelijk om een uitspraak te kunnen doen over de doelmatigheid. Bij voorkeur kan er ook op basis van onafhankelijke normen bepaald worden wanneer een bepaalde stap in het proces doelmatig is geweest.

4 Huidige werkwijze ten opzichte van de gewenste werkwijze

In de door de commissie BADO uitgebracht notitie inzake de rechtmatigheidsverantwoording maakt men gebruik van het 3 lines of defence model, dit is ook het model zoals gebruikelijk binnen de gemeente Veenendaal. Kort samengevat ziet het model er als volgt uit:

Het verschil tussen de gedefinieerde linies is als volgt:

- **1^e lijn:** de interne controlemaatregelen die belegd zijn in de lijnorganisatie;
- **2^e lijn:** die de 1e lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en de intern toetst of de interne controlemaatregelen op uitvoeringsniveau aanwezig zijn en adequaat worden uitgevoerd. Deze interne toetsingswerkzaamheden worden meestal uitgevoerd door interne controlefunctionarissen, die (in meer of mindere mate) een objectief oordeel kunnen vellen over de afdeling en/of processen die zij toetsen;

- **3^e lijn:** binnen de gemeente betreft dit de verbijzonderde interne controle welke is ondergebracht bij team control. Hierbij is het overigens wel van belang om kennis te nemen van de randvoorwaarden zoals worden beschreven in hoofdstuk 7 van dit plan van aanpak.

In de notitie 'De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden' heeft de commissie BADO een aantal varianten ten aanzien van de invulling gegeven. Binnen de gemeente Veenendaal is de verbijzonderde interne controle gepositioneerd onder control in een centraal team, dat betekent dat wij gebruik maken van variant 3:

'Hierbij wordt een middenweg gekozen tussen de varianten 1 en 2. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de interne controles ligt in de lijn, bij de proceseigenaren. De centrale interne controlecapaciteit wordt verzwakt. Daarmee kan centraal een zwaardere regierol worden gepakt, wordt praktische ondersteuning gegeven aan de lijn bij de uitvoering van de interne controles en kan ten aanzien van werkprogramma's, lijncontroles, werkprocessen en rapportering over werkzaamheden een bredere centrale inzet plaatsvinden.'

Indien de gemeente Veenendaal voor variant 1 zou kiezen zou de interne controlefunctie volledig belegd worden bij het team Control en zouden er geen tot weinig werkzaamheden in het primaire proces worden uitgevoerd waarbij in het geval van variant 2 sprake zou zijn van het volledig decentraal beleggen van de interne controlefunctie in dit primaire proces.

In het verleden is door de 3de lijn, in de vorm van de verbijzonderde interne controle, een belangrijk deel van het benodigde werk voor de accountant uitgevoerd doormiddel van structurele inhuur bij een externe partij. Deels omdat in de 1ste en 2de lijn de interne controlemaatregelen niet altijd voldoende zichtbaar waren voor de externe controle door de accountant. Het nadeel van deze aanpak is dat deze werkzaamheden intensief zijn, geen onderdeel zijn van het lopende proces en altijd achteraf plaatsvinden. De toegevoegde waarde voor de organisatie zelf van deze maatregelen is daardoor beperkt en ziet met name toe op de totstandkoming van de externe verantwoording. Voor 2020 en verder is het uitgangspunt dat zoveel mogelijk maatregelen worden uitgevoerd in de 1ste en 2de lijn en zal control, in de vorm van de verbijzonderde interne controle, de 1ste en 2de lijn ondersteunen bij het implementeren van deze maatregelen en zal control een onafhankelijke controle en kwaliteitsslag verrichten op de uitgevoerde maatregelen. Waar nodig zal de verbijzonderde interne controle aanvullende werkzaamheden verrichten om het college in staat te stellen de verantwoording over 2021 af te geven. Hiermee gaan we werken conform de variant zoals opgenomen in bovengenoemde notitie. Hierbij dient opgemerkt te worden dat op basis van de ervaringen uit het verleden de huidige inrichting van de 1ste en 2de lijn waarschijnlijk nog onvoldoende is, als onderdeel van de totstandkoming van onderstaande interne controleplannen zullen we als organisatie dit inzicht verkrijgen.

Gelet op de wijze waarop één en ander in het verleden is uitgevoerd zullen op korte termijn de volgende acties moeten worden verricht:

- 1) Tussen de teamcoördinatoren, eigenaren van het primaire proces c.q. de 1ste lijn, en team control (in de vorm/rol van de verbijzonderde interne controle) zullen gesprekken moeten plaatsvinden om vast te stellen welke maatregelen in het primaire proces zijn genomen en of deze van voldoende niveau zijn voor de rechtmatigheidsverantwoording. Onderwerpen die hierbij bijvoorbeeld aanbod komen zijn of de processen al beschreven zijn, welke beheersmaatregelen in het primaire proces zijn genomen ten aanzien van rechtmatig handelen en welke werkzaamheden verricht moeten worden door de 1ste en 2de lijn in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording inclusief concrete afspraken ten aanzien van oplevering (zowel uitvoering als vastlegging) zodat het college in staat is om de

rechtmatigheidsverantwoording af te geven. Vanzelfsprekend zullen ook eventuele aanbevelingen vanuit de accountant onderdeel uitmaken van dit plan.

- 2) De teamcoördinatoren zullen met een (beknopt) intern controleplan moeten komen waaruit blijkt op welke wijze zij over 2021 in staat zijn om te verklaren dat zij rechtmatig hebben gehandeld. Team control zal hen ondersteunen bij de totstandkoming van deze plannen.
- 3) Op basis van hiervoor genoemde plannen zal team control trachten eind van 2020 een (verbijzonderd) intern controleplan 2021 aanleveren welke aangeboden kan worden aan het college ter vaststelling, dit plan zal de basis zijn voor de over 2021 af te geven rechtmatigheidsverantwoording door het college. In dit intern controleplan zal per proces beschreven zijn op welke wijze de ambtelijke organisatie zichtbaar kan aantonen dat zij rechtmatig heeft gehandeld.

In dit voorstel is de structurele inbedding van de 2de lijn, bijvoorbeeld in de vorm van business control, nog niet meegenomen. Het verder vormgeven van de business control functie kan bijdragen aan de kwaliteit van de interne beheersing binnen de gemeente Veenendaal maar is sec voor de rechtmatigheidsverantwoording geen vereiste.

Bijkomend voordeel van een goede samenwerking tussen de 1ste, 2de en 3de lijn is dat, naast het eerder in het jaar zicht hebben op de interne beheersing, de accountant ook in toenemende mate kan steunen op de werkzaamheden die worden uitgevoerd door de organisatie. Hiermee proberen we een beweging te maken van een gegevensgerichte controle naar een procesgerichte controle, een belangrijke doorontwikkeling ten opzichte van de huidige werkwijze.

Een belangrijke stap in de doorontwikkeling naar de nieuwe situatie is dat teamcoördinatoren jaarlijks, om het college te ondersteunen, een verantwoording (inclusief onderbouwingen) zullen tekenen waarin zij aangeven dat op basis van de door hen uitgevoerde werkzaamheden de processen waar zij voor verantwoordelijk zijn in control zijn dan wel welke bevindingen en gevolgen er zijn geconstateerd. Deze verantwoordingen, aangevuld met de werkzaamheden die door de verbijzonderde interne controle zijn uitgevoerd worden aangeboden aan het college in de vorm van een integrale rapportage. Op basis van deze set aan informatie zal het college in staat worden gesteld om onderbouwd te komen tot de af te geven rechtmatigheidsverantwoording.

Daarnaast zal als onderdeel van de teamplanbesprekingen de voortgang van eventuele bevindingen van de accountant alsmede de voortgang van de werkzaamheden die deze verklaringen moet onderbouwen een vast agendapunt zijn. Hierbij kan de teamcoördinator een korte toelichting geven op de stand van zaken en kan control, vanuit haar onafhankelijke rol, reflecteren. Tevens zal de verbijzonderde interne controle vanaf boekjaar 2021 een rapportage opstellen met daarin haar bevindingen en aanbevelingen per proces. Deze managementletter is een belangrijke basis om de organisatie in staat te stellen tijdig de noodzakelijke veranderingen te laten doormaken en geeft een stevige basis voor de uit te voeren accountantscontrole. Tot slot kunnen deze aanbevelingen een plek krijgen in het teamplan van desbetreffende team voor het daaropvolgende jaar.

4.1 Rollen, taken en verantwoordelijkheden

4.1.1 Gemeenteraad

De raad stelt vanuit haar controlerende rol vast of de in de begroting opgenomen afspraken door het college op doelmatige en rechtmatige wijze zijn uitgevoerd. Het normenkader voor de rechtmatigheid waaraan wordt getoetst wordt door de raad vastgesteld. Op dit moment toetst de accountant en rapporteert deze hierover aan de raad in hoeverre er rechtmatig is gehandeld. Vanaf boekjaar 2021 legt het college zelf door middel van de rechtmatigheidsverantwoording verantwoording af over het rechtmatig handelen.

De raad bepaalt in overleg met het college de verantwoordingsgrens van de rechtmatigheidsverantwoording. Als verlengstuk van de raad is binnen de gemeente Veenendaal een auditcommissie gevormd die specifiek is belast met de controle op het financieel beheer en rol van de accountant. Door de ambtelijke organisatie zal de raad geïnformeerd worden over de mogelijkheden die zij hebben ten aanzien van deze besluitvorming inclusief de voor- en nadelen. Tevens zal de auditcommissie periodiek worden geïnformeerd over resultaten vanuit de rechtmatigheidscontroles.

4.1.2 College

Het college is verantwoordelijk voor een rechtmatige uitvoering van de begroting. Waar het op dit moment nog gebruikelijk is dat de accountant de controle uitvoert en hierover rapporteert aan de Raad zal het college dit vanaf boekjaar 2021 zelfstandig doen door middel van de rechtmatigheidsverantwoording. Als onderdeel van de doorontwikkelingen onderzoeken we of we dit op basis van tussentijdse rapportages kunnen integreren in de P&C cyclus.

4.1.3 Directie

De directie (gemeentesecretaris en directeur bedrijfsvoering) draagt de eindverantwoordelijkheid voor de middelenfuncties en de integrale bedrijfsvoering. De directie is in sturende rol verantwoordelijk voor de kaderstelling (op basis van landelijke en Europese wet- en regelgeving alsmede de interne verordeningen van de gemeente)

4.1.4 Ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie van de gemeente Veenendaal is verdeeld over een drietal domeinen, te weten het fysieke domein, het sociale domein en het domein bedrijfsvoering. Onder ieder domein vallen diverse teams. Een teammanager is voor zowel beleidsuitvoerings- als voor bedrijfsvoering verantwoordelijk voor de processen in zijn team en voor de financiële gevolgen die hieruit voortvloeien en die als baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening verantwoord dienen te worden. Niet alle processen binnen de organisatie raken de baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening. Die processen vallen dan ook buiten de scope van de rechtmatigheidsverantwoording.

4.1.5 Accountant

Op dit moment stelt de accountant vast in hoeverre jaarrekening rechtmatig en getrouw is. Vanaf boekjaar 2021 verschuift het vaststellen van de rechtmatigheid (met uitzondering van de SISA-verantwoording) naar het college. De accountant blijft verantwoordelijk voor het vaststellen van het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording en de in de paragraaf Bedrijfsvoering opgenomen resultaten van de interne rechtmatigheidscontrole. Tussen de gemeente (team control) en de accountant vindt regelmatig afstemming plaats over het op elkaar afstemmen van werkzaamheden. Ook in het licht van de rechtmatigheidsverantwoording zal er afstemming met de accountant plaatsvinden.

5 Informatievoorziening aan lijnmanagement, directie, college en raad

De implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording is vaak iets wat bij control is belegd, vanuit de expertise een logische stap. Desondanks is het van belang om te onderkennen dat de rechtmatigheidsverantwoording iets is van de gehele organisatie, informatievoorziening is dan ook cruciaal. Dat betekent dat er actief gestuurd moet worden op het bewust zijn bij de verschillende partijen, vanuit dit plan van aanpak stellen wij de volgende werkwijze voor:

- 1) **Lijnmanagement**, zij worden periodiek geïnformeerd in de bedrijfsvoeringsoverleggen. Daarnaast zal team control, in de vorm van de verbijzonderde interne controle, met de

teamcoördinatoren om tafel gaan ten aanzien van het op te stellen intern controleplan 2021. Door een combinatie van deze 2 elementen is de informatievoorziening aan het lijnmanagement voldoende gewaarborgd. Om het lijnmanagement, en de betrokken ambtenaren, voldoende handvatten te geven om de rechtmatigheidsverantwoording te borgen is binnen de gemeente Veenendaal een kwaliteitssysteem geïntroduceerd. Onder andere met dit systeem proberen we medewerkers op te leiden ten aanzien van wat rechtmatigheid (en andere onderwerpen) is, hoe te handelen en te rapporteren.

- 2) **Directie**, met directie is en zal regelmatig overleg blijven plaatsvinden, in het bijzonder met de directeur bedrijfsvoering, over de voortgang van de rechtmatigheidsverantwoording.
- 3) **College**, als onderdeel van het plan van aanpak zal een informerende sessie met het college worden belegd waarin de medewerker Risico's en beheersing, de projectleider rechtmatigheidsverantwoording en de extern accountant het college informeren over de wijzigingen die op hen afkomen inclusief de voorgenomen aanpak om te komen tot de verantwoording. Tevens zal de concerncontroller aanwezig zijn vanuit haar onafhankelijke rol.
- 4) **Gemeenteraad**, met de auditcommissie is periodiek overleg over de voortgang ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording. Zo is er door de ambtelijke organisatie reeds een beknopte presentatie gegeven over de veranderingen die op hen afkomen en is in de vergadering waar de vaststelling van de jaarrekening op de agenda stond ook gesproken over de acties die door de raad genomen moeten worden, in het bijzonder de vast te stellen verantwoordingstoleranties. In overleg met de griffie zal bepaald worden op welke wijze de raad geïnformeerd kan/dient te worden.
- 5) **Concerncontroller/adviseur risico's en beheersing**, beide maken op basis van de opdrachtformulering onderdeel uit van het project. Met beide zal daarom ook periodiek overleg zijn over de voortgang van de opdracht en de verdere invulling.

6 Samenvatting van de planning

Uit voorgaande hoofdstukken blijken diverse acties, in dit hoofdstuk zijn deze vertaald in een integrale planning inclusief belangrijke mijlpalen.

Datum/periode	Mijlpaal	Gremium
13-07-2020	Bespreking van plan van aanpak met directie inclusief bepaling eventuele aanpassingen van het plan.	Directie
September 2020	Afstemming plan van aanpak met accountant	Accountant
September 2020	Bespreking plan van aanpak met portefeuillehouder	PO
Oktober 2020	Bespreking van plan van aanpak met college inclusief bepaling eventuele aanpassingen van het plan.	College
Kwartaal 4 2020	Informeren van de gemeenteraad om de raadsleden te ondersteunen bij het verkrijgen van kennis over de komende wijzigingen en de door hen te nemen besluiten, in het bijzonder de verantwoordingstoleranties.	Raad
December 2020	De gemeenteraad laten vaststellen van de verantwoordingstoleranties voor 2021 op basis van een raadsvoorstel inclusief onderliggende documentatie voor de besluitvorming.	Raad
September - december 2020	Opstellen van de interne controleplannen door de teamcoördinatoren voor de primaire processen.	Teamco
September - december 2020	Opstellen integraal intern controleplan 2021 door de verbijzonderde interne controle.	Control
November 2020	Bespreking van concept intern controleplan 2021 met accountant	Accountant
December 2020	Bespreking van het intern controleplan 2021 met directie inclusief bepaling eventuele aanpassingen van het plan.	Directie
December 2020	Bespreking van het intern controleplan 2021 met college inclusief bepaling eventuele aanpassingen van het plan.	College
4^e kwartaal 2020	(Optioneel) uitvoering interne controlewerkzaamheden inclusief rapportage ten behoeve proefdraaien rechtmatigheidsverantwoording 2021	Control
Januari 2021	(Optioneel) afstemming uitgevoerde interne controlewerkzaamheden met accountant om vast te stellen of de werkzaamheden van voldoende niveau zijn voor afgeven verantwoording over 2021	Accountant
1^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over het kwartaal, de detailplanning zal opgenomen worden in het intern controleplan 2021.	Control
2^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over het kwartaal, de detailplanning zal opgenomen worden in het intern controleplan 2021.	Control
3^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over het kwartaal, de detailplanning zal opgenomen worden in het intern controleplan 2021.	Control
4^e kwartaal 2021	Uitvoering interne controlewerkzaamheden over het kwartaal, de detailplanning zal opgenomen worden in het intern controleplan 2021.	Control
Januari 2022	Verstrekken van de voorgeschreven verantwoording door de teamcoördinatoren aan control ten aanzien van het	Teamco

Datum/periode	Mijlpaal	Gremium
	rechtmatig handelen in 2021 voor de processen waar zij verantwoordelijk voor zijn.	
1 ^e kwartaal 2022	Integrale rapportage door team control teneinde college in staat te stellen de rechtmatigheidsverantwoording af te geven bij de jaarrekening 2021.	Control
1 ^e kwartaal 2022	Afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.	College
2 ^e kwartaal 2022	Controle door de accountant op de jaarrekening 2021 inclusief de rechtmatigheidsverantwoording	Accountant

De projectleider zal per maand een korte terugkoppeling geven op bovenstaande mijlpalen op basis van een stoplichtenmodel aan minimaal directie en college, het uitgangspunt hierbij is:

- **Groen:** mijlpaal loopt conform planning, geen vertraging op dat moment
- **Oranje:** mijlpaal loopt achter op planning, vertraging waarschijnlijk maar kan nog opgelost worden.
- **Rood:** mijlpaal loopt achter op planning, vertraging aanwezig en waarschijnlijk niet meer mogelijk om op te lossen.

7 Randvoorwaarden voor het plan van aanpak

In dit plan van aanpak zijn diverse acties en mijlpalen genoemd, om het plan van aanpak tot een succes te maken zijn er een aantal belangrijke randvoorwaarden of risico's.

7.1 Bezetting verbijzonderde interne controle

De huidige bezetting van de verbijzonderde interne controle is beperkt tot 0,89 FTE, veronderstellen dat de medewerker Risico en beheersing daar onderdeel van is. De verwachting is dat deze bezetting voor een coördinerende en ondersteunende rol aandacht vraagt, tevens zullen er ook omvangrijke (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden verricht moeten worden. Bij de totstandkoming van de kaderbrief is hiervoor aangegeven dat een uitbreiding met 1,0 FTE noodzakelijk is. Zonder deze uitbreiding is de verwachting dat er onvoldoende capaciteit is om de benodigde werkzaamheden te verrichten.

7.2 De (verbijzonderde) interne controle over 2020 loopt achter op planning

Wegens diverse omstandigheden is in 2019 geen (verbijzonderde) interne controle uitgevoerd c.q. is deze beperkt tot het minimaal noodzakelijke om te komen tot de controleverklaring van de accountant. Mede hierdoor zien we dat op dit moment de werkzaamheden voor 2020 nog opgestart moeten worden. Zoals onder paragraaf 7.1 reeds aangegeven is de bezetting binnen de control afdeling beperkt tot 1 medewerkster voor 0,89 FTE. Als deze medewerkster naast de ondersteuning bij de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording ook de werkzaamheden over 2020 moet uitvoeren is de verwachting dat er onvoldoende tijd is om het plan van aanpak gedegen in de organisatie te implementeren.

7.3 Uitgangspunt is dat de primaire verantwoordelijk terug gaat naar de 1ste lijn

In de afgelopen jaren is er een hoge mate van inhuur geweest op de (verbijzonderde) interne controle in de 3de lijn. Zij hebben een aanzienlijk hoeveelheid van het werk dat noodzakelijk is voor de accountantscontrole verricht om de accountant in staat te stellen haar werkzaamheden uit te voeren. Deels betroffen dit ook werkzaamheden die primair thuis horen in de 1ste en 2de lijn. Gelet op de

gewenste doorontwikkeling en ambitie van de gemeente is het uitgangspunt dat de primaire verantwoordelijkheid voor rechtmatig handelen (en aantonen) teruggaat naar de 1ste lijn. Dat betekent dat ook teamcoördinatoren en de teamleden een belangrijke bijdrage zullen moeten leveren om over 2021 een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen afgeven. Dit vraagt extra inzet vanuit het team maar wellicht ook vanuit team Control (naast de beschikbare capaciteit).